

Asia: LVM005:00/2019

Hallituksen esitys uuden tieliikennelain muuttamisesta (korjauspaketti)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle uuden tieliikennelain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt Väylävirastolta lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle uuden tieliikennelain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta.

Uuden tieliikennelain hyväksymisen jälkeen on tapahtunut lainsäädännöllisiä muutoksia, jotka edellyttävät uuden lain muuttamista vielä ennen sen tuloa voimaan. Tällaisia muutoksia ovat liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla toteutettu virastouudistus (hyväksytyt lait 935/2018 ja 862/2009, Liikenne- ja viestintäviraston sekä Väyläviraston perustaminen), sekä HCT-ajoneuvoyhdistelmän (High Capacity Transport) ja raskaan moottorikelkan hyväksyminen tieliikennekäyttöön.

Väylävirasto esittää lausuntonaan seuraavaa:

Yleistä

Uudella tieliikennelaila (TLL) säädetään useista sellaisista tieliikenteessä käyttäytymisen elementeistä, joista aiemmin on säädetty asetustasolla. Väylävirasto pitää hyvä-nä, että kokoamalla nämä säännökset yhteen selkiytetään sääntelyä viranomaisten ja tienkäyttäjien näkökulmasta. Uusi tieliikennelaki korjauspaketin mukaisine muutoksineen edistää liikenteen turvallisuutta ja sujuvuutta. Korjauspaketin tavoitteet ovat kannatettavia ja Väylävirasto puoltaa hallituksen esitystä.

Määritelmistä ja viranomaisten toimivallasta

Uudessa tieliikennelaissa tarkoitetaan tiellä maantietä, katuja, yksityistä tietä, moottorikelkkailureittiä tai muuta yleiselle liikenteelle tarkoitettua taikka yleisesti liikenteeseen käytettyä aluetta. Väylävirasto kiinnittää huomioita siihen, ettei lain määritelmiä koskevassa 2 §:ssä ole kuitenkaan määritelty tienpitäjä – tai maantienpitäjä -käsitettä. Tienpitäjällä tarkoitetaan liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetussa laissa yksinomaan Väylävirastoa (LjMTL 3 §), joka on maantieverkon tienpitäjä ja käyttää tienpitoa varten saatuja oikeuksia (LjMTL 10 §). Väylävirasto vastaa maantieverkon omistajan tehtävistä ja muista tienpidon tehtävistä siten kuin LjMTL:ssä on erikseen säädetty, ja muilta osin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset vastaavat alueensa tienpidon tehtävien hoitamisesta Väyläviraston ohjauksen mukaisesti (LjMTL 11 §). ELY-keskukset eivät kuitenkaan ole LjMTL:n järjestelmässä tienpitäjiä (tai maantienpitäjiä). Yksityisteiden osalta ei puolestaan yksityistielakiin sisälly tienpitäjän määritelmää lainkaan ja katujen ja kadunpidon osalta on MRL 84 §:ssä todettu, että "kadunpidon järjestäminen kuuluu kunnalle".

Korjauspaketin antaminen liittyy osin hallinnonalan virastojen toimivaltamuutoksiin. Väyläviraston käsityksen mukaan tarkoitus ei kuitenkaan ole muuttaa voimassa olevan tieliikennelain mukaista toimivaltajakoa Väyläviraston ja ELY-keskusten välillä. Luonnoksen mukainen tienpitäjän ja maantienpitäjän käsitteiden käyttäminen niitä määrittelemättä saattaa johtaa epäselvyyteen tai jopa ei-tarkoitettuihin toimivaltamuutoksiin. Kun tieliikennelaissa ja korjauspaketissa esitetään velvollisuuksia ja oikeuksia muun muassa tienpitäjälle ja maantienpitäjälle, esittää Väylävirasto harkittavaksi käsitteiden ja toimivaltaisten viranomaisten selkiyttämistä korjauspaketin jatkovalmistelun yhteydessä. Väylävirasto pitää hyvänä, että hallituksen esityksessä on esimerkiksi 71.1 §:n 1 kohdassa tienpitäjä muutettu toimivaltaiseksi ELY-keskukseksi. Esitystä voitaisiin muiltakin osin vielä täsmentää, ja se olisi mahdollista tehdä esimerkiksi täydentämällä lain 2 §:ää tienpitäjän määritelmällä tai vaihtoehtoisesti maanteiden osalta voitaisiin luopua tienpitäjän ja maantienpitäjän käsitteistä ja korvata ne säädöksessä viittaamalla yksinomaan toimivaltaiseen ELY-keskukseen tai Väylävirastoon (tienpitäjä), kuten 71.1 §:n 1 kohdassa on tehty. Jatkovalmistelussa voitaisiin selkiyttää ja täsmentää säädöstä mm. seuraavilta osin:

- 65 § Liikenteenohjaaja

65 §:n 2 momentin 4 kohdan mukaan "liikenteenohjaajana saa myös toimia henkilö, jonka maantienpitäjä tai kunta määrää ohjaamaan liikennettä tiellä tai sen läheisyydessä tehtävän työn, tutkimuksen tai pitkäkestoisen liikennehäiriön vuoksi."

Väylävirasto esittää, että säännöksen mukainen toimivalta tulisi osoittaa vallitsevan käytännön mukaisesti kunnan lisäksi toimivaltaiselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle (vrt. hallituksen esityksessä 71.1 § kohtaan 1 tehty muutos) ja viittaus maantienpitäjään poistaa säännöksestä. Näin ollen esimerkiksi työkohdekohtaisten liikenteenohjaajien määrääminen voisi tapahtua nykykäytäntöä vastaavasti ELY-keskusten toimesta.

- 71 § Liikenteenohjauslaitteen asettaminen

Liikenteenohjauslaitteen asettamista koskevan muutosesityksen (71 §:n 1 momentti) mukaan liikenteenohjauslaitteen asettaisi maantielle toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus Väyläviraston ohjauksen perusteella.

Väylävirasto toteaa, että nykykäytäntöä vastaava muutos on kannatettava. Lisäksi Väylävirasto esittää vallitsevan käytännön vuoksi 71 §:n 4 momenttia muutettavaksi siten, että maanteiden osalta myös toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus saisi poistaa tieliikennelain vastaisesti asetetun liikenteenohjauslaitteen.

Väylävirasto esittää myös, että säännöksen perusteluja voisi vielä jatkovalmistelussa täydentää Väyläviraston ohjausroolin osalta, etenkin kun liikenteenohjauslaitteen asettaminen tarkoittaa konkreettisen laitteen pystyttämisen lisäksi asiaa koskevan hallintopäätöksen tekemistä.

- 72 § Poikkeukset liikenteenohjauslaitetta asetettaessa

Väylävirasto esittää 72 §:n osalta voimassaolevaan lakiin viitaten, että säännöksen 1 momentti tulisi muuttaa vastaamaan 71.1 §:n 1 kohtaan esitettyä muutosta, eli liikennemerkin pystyttäisi maantielle toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja viittaus tienpitäjään poistettaisiin 72 §:n 1 momentista.

TLL 72 §:n 2 momentin mukaan taajamaa osoittavan liikennemerkin pystyttää maantielle maantienpitäjä, samoin 3 momentin mukaan vaarallisten aineiden kuljetusrajoitusta osoittavan liikennemerkin pystyttää säännöksen mukaan maantielle maantienpitäjä. Väylävirasto esittää em. lainkohtia täsmennettävän 71.1 § 1 momenttiin edellä ehdotettua muutosta vastaavasti siten, että liikennemerkin pystyttää maantielle toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

TLL 72 §:n 5 momentin mukaan tienpitäjä voi päättää, että hakija saa pystyttää kustannuksellaan tämän lain liitteessä 3.7 tarkoitetun opastusmerkin. Väylävirasto esittää 5 momenttia täsmennettäväksi siten, että maanteiden osalta toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja muiden teiden osalta niiden kunta tai yksityistien tienpitäjä voi päättää, että hakija saa pystyttää kustannuksellaan tämän lain liitteessä 3.7 tarkoitetun opastusmerkin.

- 73 § Häiritsevän tai luvattoman laitteen asettaminen tiellä

Väylävirasto esittää säännöstä täsmennettävän siten, että maanteiden osalta toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi poistaa 1 momentin vastaisesti asetetun laitteen ja muiden teiden kuin maanteiden osalta toimivalta olisi kunnalla ja yksityisteiden osalta niiden tienpitäjällä.

- 187 § Tien tilapäinen sulkeminen

Tien tilapäisestä sulkemisesta on säädetty uuden TLL 187 §:ssä siten, että ”tien tilapäisestä sulkemisesta päättää tienpitäjä. Kiireellisessä tapauksessa tien voi sulkea tilapäisesti liikenteenvalvoja tai pelastusviranomainen. Nopeuskilpailun moottorikäyttöisille ajoneuvoille saa järjestää vain suljetulla tiellä.”

Korjauspakettiin ei sisälly muutosesitystä tien tilapäistä sulkemista koskevaan 187 §:ään, eikä TLL:n esitöissä ole käsitelty tieliikenneasetuksen 51.1 §:ssä säädetyn tehtävän (nopeuskilpailun vuoksi tapahtuva tien sulkeminen) siirtymistä poliisilta tienpitäjänä toimivalle Väylävirastolle. Väylävirasto esittää, että säännöstä tulee muuttaa siten, että maantien voi sulkea se taho, jolla on myös toimivalta liikenteenohjauslaitteen asettamiseen (71.1 §:n muutosesityksen mukaisesti toimivaltainen ELY-keskus). Hallituksen esityksen vaikutusarvioinnissa voisi jatkovalmistelussa täydentää em. muutoksen resurssivaikutusten osalta.

- 189 § Painonvalvontalaitteen asettaminen

Hallituksen esitykseen sisältyvän muutosesityksen mukaan 1 momentin 1–3 kohdassa tarkoitetun tienpitäjän on toimitettava tieto laitteesta poliisille sekä Väylävirastolle, jolle on toimitettava myös tiedot laitteen keräämistä valvontamääristä ja ylikuormista.

Väylävirasto esittää yllä mainitun muutoksen lisäksi säännöksen 1 momentin 1 kohtaa muutettavaksi siten, että painonvalvontalaitteen asettaa maantielle toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

HCT- ajoneuvoyhdistelmät

HCT-ajoneuvoyhdistelmät hyväksyttiin tieliikennekäyttöön ajoneuvojen käytöstä tiellä annetun asetuksen (1257/1992; jäljempänä käyttöasetus) muutoksella 10.1.2019. Uuden tieliikennelain tullessa voimaan 1.6.2020 käyttöasetus kumoutuu, minkä vuoksi asetuksen muutokset on sisällytettävä uuteen tieliikennelakiin. Käyttöasetuksessa säädettyt HCT-ajoneuvoyhdistelmiä koskevat säännökset siirrettäisiin pääosin sellaisenaan uuteen tieliikennelakiin, mutta tietyistä

teknisistä yksityiskohdista annettaisiin lakiin kirjattavien valtuuksien nojalla Liikenne- ja viestintäviraston määräyksiä, mitä Väylävirasto pitää hyvänä asiana. Pääosin kyse on ajoneuvojen ja ajoneuvoyhdistelmien pituuksista.

Väylävirasto toteaa, että HCT- ajoneuvoyhdistelmien käyttöönotolla on merkittäviä vaikutuksia liikenneympäristöön ja siten myös tienpidon kustannuksiin, joita on käsitelty hallituksen esityksessä (sivut 12-13). Mittojen kasvattamisella on vaikutusta liikenteen toimivuuteen ja pitkien ajoneuvoyhdistelmien kääntyvyyssäännöt on otettava esimerkiksi väyläsuunnittelun ja kunnossapidon lähtökohdaksi, koska ne vaikuttavat liikenneympäristön mitoittamiseen. Ajoneuvoyhdistelmien pituuden kasvattaminen edellyttää myös ministeriön näkemäasetuksen päivittämistä. Myös raskaan liikenteen pysäköinti- ja levähdysalueiden osalta on huomioitava HCT-ajoneuvojen tarpeet. Väylävirastossa on parhaillaan käynnissä tarkempi selvitys HCT-ajoneuvojen edellyttämien korjaustoimenpiteiden priorisoinnista maantieverkolla. Tässä yhteydessä tarkastellaan muun muassa HCT-ajoneuvojen käyttämiä reittejä ja niillä sijaitsevia ongelmallisia liittymiä sekä tunnistetaan kiireellisimmät korjaustarpeet.

Uuden tieliikennelain kääntymistä koskevien 132.1 § ja 132.2 §:n on tarkoitus vastata nykyisen käyttöasetuksen 26.1 ja 26.2 §:ää. Nykyisessä asetuksessa kääntymisvaatimukset on kirjoitettu selkeämmin. Väylävirasto esittää näiltä osin asetuksenmukaista tekstiä säilytettäväksi.

Esityksessä on käsitelty HCT- ajoneuvoyhdistelmien vaikutuksia liikenneturvallisuuteen, missä yhteydessä on viitattu Liikenneviraston (nykyisin Väylävirasto) selvitykseen (s. 15). Väylävirasto täsmentää, että hallituksen esityksessä viitatulla selvityksellä viitataan Liikenneviraston julkaisuun HCT-ajoneuvojen liikennejärjestelmävaikutukset (Liikenneviraston tutkimuksia ja selvityksiä 57/2017), joka on saatavilla osoitteesta https://julkaisut.vayla.fi/pdf8/lts_2017-57_hct-ajoneuvojen_web.pdf. Julkaisussa esitetyt arviot perustuvat oletukseen siitä, että selvityksessä esitetyt liikennemäärämuutokset toteutuisivat.

Muut huomiot hallituksen esityksestä

Raskas moottorikelkka on uusi moottorikelkkailureitillä käytettävä ajoneuvotyyppi. Eduskunta hyväksyi raskasta moottorikelkkaa koskevan hallituksen esityksen ajoneuvolain 16 ja 64 a §:n sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (185/2018 vp) 28.12.2018. Voimassa olevaan tieliikennelakiin, tieliikenneasetukseen (182/1982) ja käyttöasetukseen tehdyt muutokset, jotka kumoutuvat 1.6.2020, sisällytetään esityksen mukaan uuteen tieliikennelakiin. Väylävirasto toteaa, että raskaiden moottorikelkkojen osalta tulee kiinnittää erityistä huomioita maanteiden ylityskohtiin ja mahdollisimman turvalliseen toimintatapaan ja riittäviin näkemiin tiealueella sijaitsevilla ylityskohdissa.

Laura Kuistio

Johtaja

Katri Nuuja

Lakimies

Kuistio Laura

Nuuja Katri
Väylävirasto